

**Visienota Vlaamse openbare statistiek:
geloofwaardige cijfers voor een sterke democratie**

Inleiding

Met de unanieme parlementaire goedkeuring van het decreet Vlaamse Openbare Statistieken in februari 2016 en de oprichting van een Vlaamse Statistische Autoriteit is er een nieuw en ambitieus kader gecreëerd voor het openbarestatistiekbeleid in Vlaanderen. Het decreet legt de krijtlijnen vast voor een nieuw hoofdstuk in de opbouw van een kwaliteitsvolle, onafhankelijke Vlaamse openbarestatistiekfunctie¹.

Een onafhankelijke Vlaamse Statistische Autoriteit die geleid wordt door de Vlaamse hoofdstatisticus, speelt daarin een centrale rol. De voornaamste functies van de autoriteit zijn:

- de publicatie en verspreiding van openbare statistieken;
- de coördinatie van statistieken voor de meeste Vlaamse overheidsinstanties;
- de afstemming met de andere regionale en federale statistische autoriteiten;
- het mee bepalen van Belgische standpunten op internationale statistiekfora.

Het decreet Vlaamse Openbare Statistieken is geïnspireerd en gebaseerd op een aantal leidinggevende, internationaal aanvaarde principes over openbare statistiek, zoals uitgedrukt in de Praktijkcode voor Europese Statistieken (Eurostat)², de Recommendation of the OECD Council on Good Statistical Practice³ en de Fundamental Principles of Official Statistics van de Verenigde Naties⁴. Die principes bevatten een aantal vereisten voor de institutionele context van de openbare statistiek, en een aantal kwaliteitsverwachtingen. Aangezien het Vlaamse openbarestatistiekbeleid tot op heden niet of slechts gedeeltelijk binnen die internationale verwachtingen werd gekaderd, betekent dat een stevige koerswijziging voor de ontwikkeling, productie en verspreiding van de Vlaamse openbare statistiek.

Deze *Visienota Vlaamse openbare statistiek* schetst het kader voor een visie op het openbarestatistieklandschap in Vlaanderen van de toekomst. De visie is gebaseerd op internationale statistiekprincipes, zoals die in het decreet zijn opgenomen, en op een groot aantal gesprekken met een brede groep van belanghebbenden over de huidige opzet van de openbare statistiek in Vlaanderen.

De uiteindelijke doelstelling van het gecoördineerde netwerk van openbarestatistiekproducenten bestaat erin voldoende, kwaliteitsvolle, onafhankelijke en betrouwbare openbare statistieken ter beschikking te stellen. Dat zorgt voor geloofwaardigheid en vertrouwenswaardigheid van de cijfers bij burgers, gezinnen, verenigingen, bedrijven en overheidsinstanties, zodat we met de statistieken aan de slag kunnen gaan in een democratische samenleving.

Deze nota belicht een brede strategie voor de realisatie van die doelstelling, met vier richtinggevende principes, die in samenhang met het decreet gelezen moeten worden:

- openbare statistiek is er voor iedereen;
- we leveren meer statistieken, van hoge kwaliteit en met een planmatige benadering;
- we zijn transparant en werken onafhankelijk;
- we werken innovatief en richten onze blik naar de toekomst.

Een strategie moet natuurlijk ook in praktijk gebracht worden. Er is duidelijk werk aan de winkel om de hierna uitgetekende visie te realiseren. In een tweede, afzonderlijke nota wordt deze visie verder uitgewerkt door een concreet doelstellingenkader vast te leggen. Maar die doelstellingen kunnen niet verwezenlijkt worden zonder een duidelijke strategie die gedurende de volgende jaren een leidraad wil bieden.

Dit alles zou niet mogelijk zijn zonder het uitstekende werk van een aanzienlijk aantal collega's binnen heel de Vlaamse overheid die zich dag in dag uit bezighouden met statistiekontwikkeling, -productie en -verspreiding. Als we niet zouden kunnen voortbouwen op hun inzet, toewijding en kwaliteitsvol werk, zou het niet mogelijk zijn om het nieuwe hoofdstuk te schrijven.

1. Wat is openbare statistiek?

In onze huidige digitale samenleving wordt een stortvloed van data en cijfermateriaal gegenereerd. Dat is ook zo binnen de overheid: een goede, performante overheid moet nu eenmaal veel en goede informatie hebben om te weten in welke richting het schip vaart en of het op koers is.

Maar niet elk cijfer dat binnen de overheid wordt gegenereerd, is een openbare statistiek. Openbaar houdt in dat statistiek een openbaar nut en gebruik heeft. Dat nut geldt in de eerste plaats voor de kerncijfers over Vlaanderen: de statistieken die belangrijk zijn voor het essentiële democratische debat. Ze moeten de aftoetsing aan de criteria van kwaliteit, onafhankelijkheid, relevantie en respect voor privacy met verve kunnen doorstaan. Ze worden daarom uitdrukkelijk geproduceerd en verspreid binnen het kader van de Praktijkcode voor Europese Statistieken, die de criteria voorschrijft. Vanuit een centrale positie binnen een gedecentraliseerd systeem van statistiekontwikkeling, -productie en -verspreiding bestaat de taak van de Vlaamse Statistische Autoriteit erin om in samenspraak met de departementen en agentschappen die kerncijfers te coördineren, te produceren en te verspreiden voor een zo breed mogelijk doelpubliek, en om ervoor te zorgen dat de openbare statistieken de praktijkcode naleven. De concrete afbakening van de statistieken die tot de kerncijfers behoren, en dus onder de praktijkcode vallen, is een complexe taak die in overleg met het netwerk van openbarestatistiekproducenten en met statistiekgebruikers verder uitgewerkt zal worden.

Statistici en analisten binnen de overheid vervullen ook een ondersteunende rol bij de verwerking en ontsluiting van andere waardevolle informatie die niet onder de praktijkcode valt, maar die al te dikwijls binnen de overheid zit opgesloten. Ze kunnen helpen om die informatie voor een zo breed mogelijk publiek beschikbaar, interoperabel en herbruikbaar te maken. Dat moet gebeuren in samenspraak met andere coördinerende instanties en initiatieven binnen de Vlaamse overheid, conform de regelgeving inzake hergebruik van overheidsinformatie⁵ en in overeenstemming met de basisprincipes van open data, maar met de nodige gegevensbescherming om individuele privacy te waarborgen⁶. De uiteindelijke ambitie is om alle publiek beschikbare informatie in open formaten ter beschikking te stellen.

Ten slotte wordt het concept statistiek hier tegelijkertijd relatief breed gedefinieerd. Het is niet alleen de rol van openbarestatistiekproducenten om de naakte cijfers te produceren. Het is ook onze taak om bredere analyses uit te voeren door statistieken thematisch samen te brengen, trends uit te tekenen, cijfers in een geografisch kader te plaatsen, en dus een bredere context te verschaffen. Het verschaffen van die context is dus evenzeer een kerntaak van het netwerk van openbarestatistiekproducenten. Statistische basisgegevens kunnen verbeterd worden door inzichten uit de analyse, en analysewerk kan verbeterd worden door betere basisgegevens. In deze visienota moet 'statistiek' in die brede zin worden gelezen: het verzamelen, beschrijven en analyseren van relevante data.

2. Openbare statistiek in Vlaanderen

Zoals eerder al gezegd, kan de nieuwe decretale opzet voor openbare statistiek in Vlaanderen bouwen op een lange en brede ervaring van statistiekontwikkeling, -productie en -verspreiding binnen de Vlaamse overheid. De Vlaamse overheid heeft een gedecentraliseerd systeem van openbare statistiek: de verschillende entiteiten (departementen en agentschappen) binnen elk beleidsdomein zijn ervoor verantwoordelijk statistieken te produceren die op hun beleidsdomein betrekking hebben⁷. De capaciteit wordt dus zelfstandig ingezet, al naargelang van de concrete behoeften aan analyse en statistieken binnen elk beleidsdomein⁸.

Daarnaast is er binnen de Vlaamse overheid altijd een centrale entiteit geweest die een expliciete en specifieke opdracht had om onderzoek en analysewerk te verrichten voor de Vlaamse overheid. De voorbije jaren heeft de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR) die rol vervuld en gezorgd voor de aanlevering van een aantal surveys (bv. het survey Sociaal-culturele verschuivingen, SCV), een aantal publicaties, zoals de Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND) en een aantal kortere analysestukken (SVR-verkenningen en SVR-st@ts). Daarnaast fungeerde de Studiedienst ook als centraal aanspreekpunt voor het verstrekken van informatie en expertise aan zowel interne als externe statistiekgebruikers.

Met de goedkeuring van het decreet Vlaamse Openbare Statistieken en de oprichting van de Vlaamse Statistische Autoriteit is de rol van een centrale coördinerende entiteit explicieter geworden, en is de Studiedienst van de Vlaamse Regering onlangs getransformeerd tot de Vlaamse Statistische Autoriteit.

Die nieuwe centrale entiteit heeft de nieuwe decretale opdracht om het brede netwerk van gedecentraliseerde statistiekproductie met coherenter benadering te organiseren, en om in samenspraak met andere entiteiten binnen de Vlaamse overheid een aantal nieuwe principes over openbare statistiek in te voeren. Dat betekent niet dat de ontwikkeling, productie en publicatie van statistieken en analyses worden gecentraliseerd binnen de Vlaamse Statistische Autoriteit. De eigenheid van het gedecentraliseerde systeem blijft behouden en de individuele beleidsdomeinen blijven verantwoordelijk voor de ontwikkeling, de productie en de verspreiding van hun statistieken. Wel worden er binnen het brede netwerk een aantal nieuwe afspraken gemaakt om Vlaamse openbarestatistiekontwikkeling, -productie en -verspreiding te stroomlijnen en te laten aansluiten bij de internationale regelgeving en bij de principes die verder in deze nota worden voorgesteld.

De visie die in deze nota wordt vooropgesteld, heeft betrekking op het volledige gecoördineerde netwerk van statistiekproducenten binnen de Vlaamse overheid. De Vlaamse Statistische Autoriteit vervult een centrale en ondersteunende rol om die visie samen met het volledige netwerk beter te kunnen realiseren.

3. De rol van openbare statistiek in de democratische samenleving

Voldoende, kwaliteitsvolle en betrouwbare openbare statistieken vormen een essentieel onderdeel van elke democratische samenleving. Ze liggen aan de basis van veel beslissingen, zowel in de openbare sector als in de privésector, en die beslissingen hebben vaak belangrijke gevolgen voor het dagelijkse leven van elke burger. Ze zijn belangrijk om onze samenleving, onze positie in de wereld en onze economie beter te begrijpen, en om het overheidsbeleid te plannen en te evalueren. Kwaliteitsvolle openbare statistieken zijn in zekere zin even belangrijk als zuiver water, of als een geloofwaardige munteenheid: zonder het bestaan ervan zou een democratische samenleving niet kunnen functioneren⁹.

In het huidige digitale informatietijdperk, waarin een eindeloze vloed aan data en informatie wordt geproduceerd, en waarbij velerlei cijfers de wereld worden ingestuurd, is het erg belangrijker om duidelijkheid te scheppen over kerngegevens die door iedereen als geloofwaardig beschouwd kunnen worden. In de recente discussies over de opkomst van een sterkere *post truth*-cultuur waarin 'fake news' en 'alternatieve feiten' worden gepresenteerd alsof ze evenwaardig zijn aan objectieve cijfers, is het duidelijk dat het gevaar op de loer ligt. Als iedereen op een willekeurige manier cijfers produceert, verspreidt en gebruikt om zijn gelijk te halen, zonder enige centrale maatstaf van neutraliteit en betrouwbaarheid, is het einde zoek.

Hoewel een sterke *post truth*-cultuur niet onmiddellijk het publieke debat in Vlaanderen beheerst, is het niettemin belangrijk om te onthouden dat ook minder extreme voorbeelden van slordig cijfergebruik niet zonder gevolgen zijn. Ondanks het toenemende besef van het belang van goede statistieken om beslissingen te ondersteunen, zijn er nog regelmatig voorbeelden te vinden van hoe belangrijke beslissingen niet cijfermatig onderbouwd zijn, of van hoe beleidsactoren cijfers verbergen of partijdig kaderen naargelang het hen het beste uitkomt. In extreme gevallen krijgen we dan in de plaats van *evidencebased policy making* het omgekeerde scenario, namelijk *policybased evidence making*. Vanzelfsprekend is dat op langere termijn schadelijk voor een goed functionerende democratie. Als beleidskeuzes niet langer op de werkelijke situatie gebaseerd zijn, zoals die is opgenomen in geloofwaardige openbare statistieken, staat de democratie op de helling. Net zoals een openbare auditfunctie vervult openbare statistiek een essentiële rol in de versterking van onze democratie vanuit een bijzondere aandacht voor transparantie, vertrouwen, legitimiteit en geloofwaardigheid¹⁰.

4. De vier pijlers van een openbarestatistiekbeleid in Vlaanderen

Hoe kan het nieuwe openbarestatistiekbeleid in Vlaanderen ervoor zorgen dat onze statistieken door de democratische samenleving worden aanvaard en dat ze worden beschouwd als een houvast en een betrouwbare maatstaf? Waarom zijn openbare statistieken beter dan sommige andere cijfers?

Om ervoor te zorgen dat de bevolking *geloof hecht* aan onze statistieken, moeten onze openbare statistieken op de eerste plaats *geloofwaardig* zijn. Het is moeilijk om die geloofwaardigheid op te bouwen. Ze is kostbaar maar broos, en kan dus snel sneuvelen. Als statistiekproducent binnen de overheid moeten we die geloofwaardigheid verdienen. De rol van de overheid bestaat erin een context te creëren om die geloofwaardigheid te onderbouwen.

We moeten er ook voor zorgen dat onze statistieken *vertrouwenswaardig* zijn: geloofwaardigheid in deze context betekent dan ook meteen vertrouwenswaardigheid. We streven dus geloofwaardigheid na voor openbare statistieken die tegelijk vertrouwenswaardig zijn.

De visie die in dit document centraal staat, heeft als expliciete doelstelling om de geloofwaardigheid en vertrouwenswaardigheid van onze openbare statistieken te versterken en te onderhouden. De principes die hier worden vooropgesteld, zijn essentieel om een geloofwaardige en vertrouwenswaardige openbarestatistiekontwikkeling, -productie en -verspreiding voor Vlaanderen uit te bouwen, en zullen in de verdere planning en ontwikkeling van het netwerk van openbarestatistiekproducenten gebruikt worden als toetssteen. De visie steunt op vier pijlers:

- openbare statistiek is voor iedereen;
- we leveren meer relevante statistieken, met hoge kwaliteit en met een planmatige benadering;
- we zijn onafhankelijk en transparant;
- we werken innovatief en richten onze blik op de toekomst.

We beschrijven die vier pijlers gedetailleerd in de volgende rubrieken.

4.1 Openbare statistiek is er voor iedereen

Openbare statistiek staat ten dienste van de hele samenleving. Daarom besteden we niet alleen aandacht aan de behoeften van de overheid op het vlak van statistische informatie, maar houden we ook rekening met de behoeften van de brede Vlaamse samenleving. Hoewel we deel uitmaken van de Vlaamse overheid, moet openbare statistiek voor een zo breed mogelijke waaier van gebruikers nuttig en toegankelijk zijn: het is een publiek goed. Het overheidsbeleid kan zeker prioriteiten aangeven, maar het is niet louter de overheid die bepaalt welke statistieken we plannen, produceren en publiceren.

4.1.1 Openbare statistiek als een publiek goed

Het woord 'statistiek' verwijst etymologisch gezien naar de staat¹¹. In het verleden werd statistiek als 'de wetenschap van de staat' door autocraten gebruikt om hun politieke en militaire macht uit te oefenen, te bestendigen en uit te breiden. Het concept van een volkstelling of een census is dan ook al meer dan tweeduizend jaar oud: het was de enige manier om te weten te komen hoeveel mankracht er beschikbaar was voor een leger, of hoeveel belastingen er geïnd konden worden.

Met de verlichting ontstond er een nieuwe visie die de autocratische opvatting over de staat begroef. Dat ging gepaard met een verschuiving in de opvatting over het doel van 'de wetenschap van de staat'. In plaats van een maat voor de kracht en de macht van een staat werd statistiek steeds meer bekeken als een maat voor 'het geluk van de samenleving':

"an inquiry into the state of a country for the purposes of ascertaining the quantum of happiness enjoyed by its inhabitants and the means of its future improvement".¹²

Met de opkomst van democratische staatsstelsels en, meer recentelijk, een tijdperk waarin de consument centraal wordt gesteld, is de statistiek zelf ook meer democratisch. Cijfers zijn niet alleen belangrijk voor degenen in een machtspositie, maar voor elk element van een democratisch bestel. Statistiek evolueerde door de tijd van een instrument van de staat naar een publiek goed voor de hele samenleving¹³.

Dat principe van openbare statistiek als publiek goed wordt vandaag de dag sterk onderschreven door de brede internationale gemeenschap. De Verenigde Naties stellen¹⁴:

"Official statistics provide an indispensable element in the information system of a democratic society, serving the Government, the economy and the public with data about the economic, demographic, social and environmental situation. To this end, official statistics that meet the test of practical utility are to be compiled and made available on an impartial basis by official statistical agencies to honour citizens' entitlement to public information."

Zo heeft de UK Statistics Authority in het Verenigd Koninkrijk wettelijk de opdracht gekregen om openbare statistiek te promoten en te vrijwaren als een 'public good'¹⁵:

"...the Board is to have the objective of promoting and safeguarding the production and publication of official statistics that serve the public good."

In Nederland heeft het Centraal Bureau voor Statistiek de volgende missie¹⁶:

“CBS heeft als taak het publiceren van betrouwbare en samenhangende statistische informatie, die inspeelt op de behoefte van de samenleving.”

Ten slotte omschrijft de Algemene Directie Statistiek (ADS) van de federale overheid in België haar visie als volgt¹⁷:

“Om aan de informatiebehoeften van de overheid, de bedrijfswereld en de burgers te voldoen, biedt de AD Statistiek actuele cijfers over de toestand van het land aan. Relevante statistieken zijn voor iedereen essentieel om efficiënt te plannen en doelgericht te handelen. Daarnaast hebben studenten, onderzoekers en iedereen die kennis wil opbouwen, nood aan cijfers en statistieken. De informatie bestrijkt vele domeinen: klimaat, bevolking, samenleving, economie, financiën, landbouw, industrie, vervoer en verkeer, diensten, de informatiemaatschappij...”

4.1.2 Openbare statistiek als behulpzame en relevante dienstverlening

Het toekomstige openbare statistiekbeleid in Vlaanderen moet die realiteit van publieke inspraak hoe dan ook een plaats durven te geven, en moet openbare statistiek beschouwen als niet alleen relevant voor het regeringsbeleid. Hoewel openbare statistiek geproduceerd wordt binnen de overheid, moet die productie ook rekening houden met de behoeften en wensen van de bredere samenleving. Die brede samenleving moet inspraak kunnen hebben op verschillende niveaus: zowel op het vlak van beslissingen over prioriteiten inzake ontwikkeling (welke statistieken zijn er nodig?) en productie (hoe kunnen statistieken het best geproduceerd worden?) als op het vlak van verspreiding (statistieken moeten zo breed mogelijk verspreid worden, en toegespitst zijn op verschillende soorten van gebruikers). Natuurlijk betekent dit niet dat het regeringsbeleid helemaal geen rol mag spelen. Statistische prioriteiten moeten rekening houden met het regeringsbeleid, maar het mag niet louter het regeringsbeleid zijn dat de prioriteiten stelt.

Het nastreven van een zo breed mogelijke inspraak bij alle componenten van openbare statistiek zorgt ervoor dat onze statistieken *relevant* zijn voor alle gebruikers: zowel voor experts als voor burgers in hun dagelijkse leefwereld. De relevantie verschilt natuurlijk naargelang van de doelgroep voor wie de openbare statistieken worden geproduceerd: experts hebben meestal meer gedetailleerde informatie nodig dan de man in de straat. Burgers liggen meestal niet wakker van abstract cijfermateriaal. Als een publiek debat met statistieken wordt gestaafd, is een openbare statistiekproducent ervoor verantwoordelijk dat de statistieken die gebruikt worden, relevant zijn voor alle gebruikers: zowel voor het beleid als voor de leefwereld van burgers. Cijfermateriaal moet aansluiten bij wat er leeft. Als openbare statistiekproducenten moeten we aan alle burgers eenvoudig kunnen verwoorden hoe het met hun directe omgeving, Vlaanderen en de wereld gaat. Zonder voldoende aandacht voor de relevantie van onze cijfers zal het vertrouwen van burgers in experts en hun cijfers langzaam maar zeker wegebben¹⁸.

De visie op openbare statistiek die hier wordt vooropgesteld, is een visie van *behulpzaamheid* en *relevantie* voor de brede samenleving. Als openbare statistiekproducenten willen we een behulpzame, gebruiksvriendelijke dienstverlening aanbieden, die een brede waaier gebruikers de mogelijkheid biedt om op een verantwoorde en onderbouwde manier beslissingen te nemen, zowel binnen als buiten de overheid. Het eindoordeel over het nut van een gecoördineerd netwerk van openbare statistiekproducenten zal gebaseerd zijn op het nut dat alle gebruikers uit onze dienstverlening halen.

Dat betekent dat we gaan werken voor een brede waaier van gebruikers. Bij het uitvoeringsbesluit dat het decreet Vlaamse Openbare Statistieken ondersteunt, is een Raad voor Vlaamse Openbare Statistiek opgericht, die statistiekgebruikers uit een aantal sectoren vertegenwoordigt: de academische wereld, het middenveld, sociaaleconomische organisaties, steden en gemeenten, en de overheid. Die raad zal in de toekomst een belangrijke rol spelen in de concretisering van gebruikersoverleg, en zal een aantal processen en mechanismen uitwerken waardoor het principe van een brede inspraak kan worden gerealiseerd.

4.1.3 Gelijke toegang voor iedereen

Een laatste aandachtspunt vloeit voort uit het principe van statistiek als een publiek goed in een democratische samenleving (zie 4.1.1). Dat principe moet ook doorwerken in de publicatie van openbare statistieken: ze moeten toegankelijk zijn voor iedereen. Dat betekent dat er aandacht moet worden geschonken aan verschillende vormen van ontsluiting: statistische informatie moet geschikt zijn voor alle types gebruikers, ongeacht hun expertiseniveau. Maar het betekent ook dat statistieken in principe voor iedereen op hetzelfde moment moeten kunnen worden gepubliceerd: gebruikers binnen en buiten de overheid krijgen op hetzelfde moment toegang tot de informatie. Voor de overheid kan er in een beperkte vorm van bevoorrechte toegang worden voorzien op voorwaarde dat die toegang op transparante wijze wordt verleend.

Dit principe van gelijke toegang tot openbare statistiek wordt ook internationaal vooropgesteld, bijvoorbeeld in de Praktijkcode voor Europese Statistieken ¹⁹:

“Alle gebruikers hebben op hetzelfde tijdstip dezelfde toegang tot statistische informatie. Bevoorrechte toegang voor externe gebruikers voor de publicatie van statistische informatie is beperkt en wordt onder controle gehouden en gepubliceerd. Als er lekken optreden, worden de toegangsregelingen herzien om de onpartijdigheid te waarborgen.”

4.2 We leveren meer statistieken, met hoge kwaliteit, en werken meer planmatig

We zorgen ervoor dat wat we produceren van een zo hoog mogelijke kwaliteit is en zo veel mogelijk de informatiebehoefte dekt. We gaan proactief na op welke domeinen we meer statistieken moeten produceren om een betere kennis over Vlaanderen op te bouwen. Er bestaan internationale kwaliteitsstandaarden over de productie en verspreiding van openbare statistiek. Momenteel worden die meestal impliciet gevolgd, maar soms ook niet. Onze ambitie is om kwaliteit centraal te stellen in wat we doen. We gaan daarom duidelijker plannen hoe we onze productie en verspreiding zullen aanpakken, en daarover duidelijk en tijdig met de buitenwereld communiceren.

4.2.1 We leveren een groter aantal en meer relevante statistieken

Omdat de statistiekproductie in de Vlaamse overheid op gedecentraliseerde wijze is georganiseerd, bestaat er momenteel geen entiteit die het overzicht heeft. Bijgevolg is het onduidelijk welke leemtes er qua informatievoorzieningen bestaan, waar er eventueel statistieken dubbel worden geproduceerd, en of de statistieken die geproduceerd worden, relevant zijn voor een brede gebruikersbasis. Een van de voornaamste taken van de Vlaamse Statistische Autoriteit bestaat erin een gecoördineerd systeem van statistiekontwikkeling, -productie en -publicatie op te zetten. Binnen de Vlaamse overheid, waarbij statistiek gedecentraliseerd wordt ontwikkeld, geproduceerd en verspreid, wordt er erkend dat de beleidsdomeinen het best geplaatst zijn om hun eigen statistieken te beheren. Uiteindelijk zit de expertise over de beleidsmaterie in de departementen en agentschappen, en de statistiekproductie moet op die expertise kunnen voortbouwen. Als het overzicht en de coördinatie ontbreken, is er echter geen coherente benadering meer om het volledige plaatje te kennen.

Die coördinatietaak is ongetwijfeld ambitieus gezien het grote aantal entiteiten binnen de Vlaamse overheid. Maar we willen toch verder gaan dan alleen coördineren van wat er nu al bestaat. De uiteindelijke ambitie voor Vlaanderen moet zijn om een volwaardige Vlaamse infrastructuur voor openbare statistiek te ontwikkelen die flexibel en snel op informatiebehoefte kan inspelen. We moeten dus ook nagaan wat de leemtes qua statistiekproductie zijn, om voor die leemtes een oplossing te kunnen bieden. Meer bruikbare statistieken over de echte en belangrijke problemen en opportuniteiten in Vlaanderen zullen een belangrijke bijdrage leveren aan betere beslissingen in de toekomst, en zullen dus uiteindelijk bijdragen tot zowel economische als maatschappelijke vooruitgang.

Het opsporen van die leemtes vergt een meer proactieve aanpak en een sterker engagement vanuit de wereld van de openbare statistiek met huidige en toekomstige maatschappelijke debatten. In een breed en continu overleg willen we gebruikers dus aansporen om de informatiebehoefte op het vlak van toekomstige trends en evoluties in Vlaanderen aan te geven, zodat we als openbare statistiekproducenten die informatie beschikbaar kunnen stellen. We willen een proactieve en flexibele dienstverlening verschaffen die inspeelt op nieuwe ontwikkelingen en actuele debatten. Daarnaast willen we een sterkere rol spelen in het uitklaren van onduidelijke en incoherente cijfers over actuele en toekomstige kwesties.

4.2.2 We volgen internationale kwaliteitsstandaarden

Het decreet Vlaamse Openbare Statistieken legt duidelijke kwaliteitsvereisten op die gebaseerd zijn op de Praktijkcode voor Europese Statistieken. We willen dus ook de kwaliteit van onze statistieken verhogen door ze te toetsen aan internationaal erkende standaarden. Natuurlijk wil dat niet zeggen dat de statistieken die we momenteel produceren, niet van hoge kwaliteit zijn. Door onze statistische producten te laten aansluiten bij de systematische internationale standaarden hebben we echter de mogelijkheid om systematisch voort te bouwen op onze sterke punten en onze zwakte punten te verbeteren.

In de praktijkcode zijn de volgende vijf brede kwaliteitsstandaarden opgenomen:

- **relevantie:** onze openbare statistieken moeten voldoen aan de behoeften van een brede waaier van gebruikers. Ze moeten meten wat in onze economie en samenleving belangrijk is.
- **nauwkeurigheid en betrouwbaarheid:** het is vanzelfsprekend dat openbare statistieken geproduceerd moeten worden volgens geijkte methodologische standaarden. Wetenschappelijke standaarden worden strikt nageleefd, zodat statistieken zo goed mogelijk meten wat ze willen meten.
- **tijdigheid en punctualiteit:** statistieken bieden een momentopname. Er moet voldoende tijd uitgetrokken worden voor de productie ervan, zodat ze aan de kwaliteitsvereisten voldoen. De kloof tussen meting en publicatie moet zo klein mogelijk worden gehouden. Ze mag alleen bestaan uit de tijd die het productieproces vereist.
- **samenhang en vergelijkbaarheid:** openbare statistieken moeten een verhaal over de context vertellen: ze zijn altijd een momentopname, maar ze passen ook binnen een tijds- en geografische context, die meegegeven moet worden als dat mogelijk is.
- **toegankelijkheid en duidelijkheid:** openbare statistieken moeten op een duidelijke manier gepresenteerd en gepubliceerd worden. Duidelijke uitleg over wat ze meten en de beperkingen van die meting moeten worden meegegeven. Ze moeten toegankelijk zijn voor alle soorten gebruikers: van experts tot gewone burgers.

Bij het nastreven van die kwaliteitsstandaarden is het ten slotte belangrijk om te onthouden dat openbare statistieken worden geproduceerd op basis van data die betrekking hebben op burgers, bedrijven, organisaties of andere maatschappelijke actoren. Datageneratie is in onze huidige technologische context exponentieel toegenomen, en het biedt een enorme toegevoegde waarde om die data via statistische processen om te zetten in bruikbare informatie. Data, zo wordt gezegd, is de nieuwe munteenheid van onze digitale samenleving, of nog: *data is the new oil*. Maar net door die grotere beschikbaarheid worden data ook meer kwetsbaar en kunnen er gemakkelijker inbreuken gepleegd worden op de privacy van burgers, bedrijven en andere maatschappelijke actoren die hun data aan de overheid toevertrouwen. Openbarestatistiekproducenten moeten maximale privacy waarborgen aan degenen die data aanleveren. Als we daarin tekortschieten, wordt het zo goed als onmogelijk om nog goede, kwaliteitsvolle data te verkrijgen.

4.2.3 We werken planmatig en efficiënt, maar met voldoende middelen

Een betere coördinatie voor openbare statistiek in Vlaanderen vereist een betere planning voor de ontwikkeling, productie en publicatie van statistieken. Onze ambitie bestaat erin een meer programmatische en strategische aanpak voor statistiekproducenten aan te moedigen. Dat soort aanpak schept een kader om op lange termijn een duurzaam systeem van openbare statistiek te creëren, in plaats van louter ad hoc in te spelen op actuele informatiebehoeften, of alleen te werken met jaarlijkse programma's. Die duurzame benadering biedt een stevig kader om beter te kunnen bepalen welke statistieken er op lange termijn nodig dan wel niet meer nodig zullen zijn. Om die planmatige aanpak te ondersteunen, is er bij de Vlaamse Statistische Autoriteit een Coördinatiecomité Vlaamse Openbare Statistiek opgericht, dat die planning voor de Vlaamse overheid moet waarmaken.

Zoals binnen elke overheid wordt het systeem van openbare statistiek in Vlaanderen geconfronteerd met een moeilijke financiële context. We moeten de beperkte middelen efficiënt inzetten en planmatig te werk gaan. We moeten duidelijke prioriteiten stellen: statistieken waar geen of minder behoefte aan is, moeten we durven stop te zetten om aldus middelen vrij te maken voor de productie van nieuwe statistieken met een hogere prioriteit.

Binnen die context is het ten slotte ook belangrijk dat we als statistiekproducenten de waarde van ons werk moeten kunnen - en durven - aangeven. Dat betekent dat we de relevantie van onze statistieken moeten kunnen aantonen aan de beleidsmakers die uiteindelijk beslissen over de middelen waarmee we werken. We moeten duidelijk zijn over de waarde en het nut van openbare statistiek voor de overheid en voor de bredere samenleving. We moeten een positieve argumentatie geven voor voldoende middelen om een volwaardige openbare statistische infrastructuur te kunnen uitbouwen en onderhouden.

4.3 We werken onafhankelijk en zijn transparant

Een van de voornaamste onderscheidende kenmerken van openbare statistieken is dat ze geloofwaardig en vertrouwenswaardig zijn, en door heel de samenleving als dusdanig worden erkend. Ze moeten niet alleen van goede kwaliteit zijn, maar ook ontwikkeld, geproduceerd en verspreid worden zonder enige vorm van politieke inmenging. We streven naar maximale transparantie in zowel de ontwikkeling, productie als verspreiding van statistiek, met duidelijke afspraken tussen het politieke en het ambtelijke niveau.

4.3.1 Een breed draagvlak voor professionele onafhankelijkheid

Een belangrijke voorwaarde om geloofwaardigheid in onze openbare statistieken te kunnen verdienen is dat ze op een professioneel *onafhankelijke wijze* worden geproduceerd. Burgers moeten vertrouwen kunnen hebben in onpartijdige cijfers die niet voortvloeien uit een politieke ideologie of uit een te nauwe band met het beleid dat bij de bevolking gerechtvaardigd moet worden. Sterker nog: ook als er geen sprake van politieke inmenging bij de productie of verspreiding van statistiek is, moet de *perceptie* van onafhankelijkheid van het openbare statistieksysteem sterk worden gegarandeerd. De geloofwaardigheid van onze statistieken is een broze verworvenheid en negatieve percepties kunnen er snel afbreuk aan doen.

Het principe van professionele onafhankelijkheid bij openbare statistiek wordt nadrukkelijk erkend door de internationale politieke gemeenschap. In de context van openbare statistiekproductie bij de overheid impliceert professionele onafhankelijkheid politieke onafhankelijkheid. Louter de verdenking van politieke invloed op de ontwikkeling, productie of verspreiding van openbare statistiek is schadelijk voor het vertrouwen in en de geloofwaardigheid van de cijfers.

Die onafhankelijkheid is in het decreet Vlaamse Openbare Statistieken opgenomen, en wordt als eerste principe in de Praktijkcode voor Europese Statistieken vooropgesteld²⁰:

“Professionele onafhankelijkheid van statistische autoriteiten ten opzichte van andere beleidsbepalende, regelgevende en bestuurlijke departementen en instanties, alsook ten opzichte van de private sector, waarborgt de geloofwaardigheid van de Europese statistieken.”

In de praktijk betekent dit dat beslissingen over de ontwikkeling, productie en verspreiding van openbare statistieken bij het gecoördineerde netwerk van openbare statistiekproducenten en niet bij politieke of andere bestuurlijke instanties liggen. Die professionele onafhankelijkheid uit zich in louter professionele keuzes op het vlak van statistische methoden, normen en procedures die worden toegepast, en op het vlak van de inhoud en het moment van publicatie van statistische informatie. “Louter professioneel” betekent dus dat keuzes omtrent statistiekontwikkeling, -productie en -verspreiding niet beïnvloed mogen worden door bestuurlijke of politieke factoren en instanties.

Op het vlak van de inhoud van statistische informatie betekent dit dat de cijfers zelf door statistische experts op een onafhankelijke manier geproduceerd moeten worden. De taak van statistische experts bestaat erin om het cijfermateriaal onpartijdig te beschrijven. Niet iedereen heeft immers voldoende kennis van statistiek om de cijfers te kunnen duiden. Bovendien moet de duiding beschrijvend, neutraal en onpartijdig zijn. Er moet een duidelijk onderscheid gemaakt

worden tussen de statistische commentaar die statistische experts geven, en de politieke commentaar op de cijfers die politici of beleidsexperts geven. Statistische commentaar wordt onafhankelijk van politieke duiding en beleidscommentaar geproduceerd, en wordt er duidelijk van gescheiden op het moment van publicatie.

Beslissingen over wanneer en hoe de cijfers en de beschrijving ervan gepubliceerd worden, is de exclusieve bevoegdheid van het netwerk van openbare statistiekproducenten: politieke redenen of nieuwswaardigheid mogen geen rol spelen bij het bepalen van het tijdstip van de publicatie. Het enige principe dat daarbij bepalend mag zijn, is dat statistieken zo snel mogelijk nadat ze verzameld zijn en nadat de kwaliteit ervan gecontroleerd is, openbaar gemaakt moeten worden.

De professionele onafhankelijkheid van openbare statistieken vrijwaren is bijgevolg niet alleen de rol van statistische experten of analisten. Het belang van die onafhankelijkheid moet door iedereen die binnen het politieke en bestuurlijke systeem van de overheid werkt, erkend en nagestreefd worden. Alleen door een breed draagvlak voor onafhankelijkheid te creëren is het mogelijk om openbare statistieken geloofwaardig te maken en te houden.

4.3.2 Transparantie in ontwikkeling, productie en publicatie

Door een betere strategische planning en coördinatie willen we een coherenter en duurzamer systeem voor Vlaamse openbare statistieken tot stand brengen. Samen met die meer planmatige aanpak willen we ook meer transparantie brengen, zowel op strategisch als op operationeel vlak. We willen onze strategische planning regelmatig bij de buitenwereld aftoetsen. Op operationeel vlak moeten we meer transparantie creëren over wat onze ontwikkeling, productie en verspreiding inhouden: ook hier staat de gebruiker centraal.

In onze *planning* moeten we duidelijk aangeven hoe ons statistische programma wordt ontwikkeld. Gebruikers moeten in het ontwikkelingsproces een duidelijke stem krijgen. De prioriteiten moeten bij de buitenwereld worden afgetoetst, zowel voor de productie van nieuwe statistieken als voor de stopzetting van bestaande.

Ook in de *productie* van onze openbare statistiek moet er transparant gewerkt worden: onze databronnen, onze methoden en technieken van analyse en verwerking moeten transparant zijn en openstaan voor aftoetsing bij de buitenwereld binnen de vereisten voor de privacy van data.

Ten slotte moeten we nagaan hoe we beter aan de buitenwereld kunnen bekendmaken wanneer we statistieken zullen *publiceren*. Momenteel heerst er nogal wat onduidelijkheid over wanneer er nieuwe statistieken worden gepubliceerd. Dat leidt soms tot verwarring bij de gebruikers. In de toekomst willen we meer duidelijkheid scheppen over wanneer onze statistieken worden gepubliceerd. We willen ook nadenken over hoe we onze publicatieplanning beter kunnen communiceren.

4.4 We werken innovatief en richten onze blik op de toekomst

In een samenleving waarin steeds meer data worden gegenereerd door ons alledaagse doen en laten is het belangrijk dat we op de hoogte blijven van nieuwe technologieën en ontwikkelingen op het vlak van nieuwe databronnen en statistische methodologieën. Dat betekent dat we innovatief aan de slag gaan met externe experts, organisaties en partnerships om een voortdurend lerend netwerk te zijn dat flexibel kan inspelen op de complexe behoeften van gebruikers.

4.4.1 Innovatie

De databronnen die voor de productie van statistiek binnen de overheid gebruikt kunnen worden, zijn de voorbije decennia aan het wijzigen. Traditioneel heeft openbare statistiek altijd sterk een beroep gedaan op volkstellingen of surveys bij personen of bedrijven om data te genereren. Dat klassieke model van tellingen of steekproeven wordt internationaal steeds meer vervangen door een strategie waarin twee andere datatypes een belangrijkere rol gaan spelen ter aanvulling van tellingen en surveys: reeds bestaande administratieve data en - meer recentelijk - big data. Die evolutie wordt ook wel eens omschreven als een evolutie van designed data, waarbij de statistische expert de dataverzameling volledig zelf kan bepalen, naar organic data, waarbij de inbreng van statistische expertise miniem is, en er een beroep wordt gedaan op reeds bestaande data²¹.

Deels is die beweging gedreven door efficiëntieredenen (surveys zijn duur), deels door de vermindering van de last voor burgers en bedrijven (het meewerken aan surveys vraagt tijd en inspanning van respondenten). Recentelijk is een graduele daling in responspercentages ook een drijfveer. Die daling vormt een mogelijke bedreiging voor de kwaliteit van surveydata. De nieuwe datatypes bieden op die vlakken een aantal voordelen: de data worden gegenereerd als een bijproduct van andere dan statistische doeleinden (bijvoorbeeld registratiedatabanken voor operationele dienstverlening van de overheid) en ze zijn dus goedkoop. Ze vergen minder of geen inspanning van burgers, en ze zijn sneller beschikbaar. Met de nieuwe data zijn er echter ook bepaalde kwaliteitsproblemen: administratieve data worden niet altijd verzameld voor statistische doeleinden, en bij big data kunnen er nog veel vraagtekens geplaatst worden over de mate waarin ze kunnen bijdragen aan de openbare statistiek.

Het is in elk geval onze ambitie om meer met andere datatypes te werken, en na te gaan hoe we die het best kunnen combineren met onze surveys om de kwaliteit te behouden en om efficiënter te werken. Er zit momenteel veel onontgonnen potentieel voor de productie van openbare statistieken in tal van databronnen binnen de Vlaamse overheid. Dat potentieel wordt niet altijd benut door een gebrek aan coördinatie, kennis en statistisch denken over overheidsdata.

Ten slotte willen we ook op het vlak van nieuwe technieken en methodologieën ambitieuzer worden. De voorbije jaren is er een explosie van nieuwe technieken en IT-processen geweest die dikwijls onder de noemer datascience hun toepasbaarheid hebben aangetoond. Ook daarin willen we beter worden. We willen werken met experts, zowel binnen als buiten de overheid, om het potentieel van die nieuwe technieken te valoriseren, bijvoorbeeld op het vlak van innoverende technieken inzake datavisualisatie, datafusie en small area estimation.

Om dat alles te realiseren, is er een duidelijke en doordachte strategie nodig voor de ondersteuning van de statistische experts en analisten binnen de Vlaamse overheid. We willen in samenspraak met de andere entiteiten van de Vlaamse overheid een duidelijke strategie voor

formele en informele training ontwikkelen die de statistische experts en analisten binnen de Vlaamse overheid de mogelijkheid biedt om de nieuwe ontwikkelingen optimaal te exploreren en te gebruiken.

4.4.2 Partnerships

Een innovatieve strategie voor Vlaamse openbare statistiek moet erkennen dat niet alle kennis en kunde op het vlak van nieuwe ontwikkelingen in openbare statistiek binnen de Vlaamse overheid zelf ontwikkeld kunnen worden. Innovatieve capaciteit zit ook bij andere actoren die buiten de Vlaamse overheid met data werken, en die nieuwe ontwikkelingen kunnen doorvoeren of initiëren. We willen expliciet een meer naar buiten gerichte organisatie worden, die actief partnerships opbouwt met andere actoren die geïnteresseerd zijn in de productie van kwaliteitsvolle data.

Dat zijn bijvoorbeeld andere openbare statistiekinstellingen in andere landen die innovatief werk verrichten op het vlak van administratieve data en big data voor gebruik binnen openbare statistieken. Scandinavië en Nederland hebben op het vlak van administratieve data enkele decennia ervaring in vergelijking met wat we binnen de Vlaamse overheid momenteel doen. Op het vlak van big data verrichten het Verenigd Koninkrijk en Nederland innovatief werk, alsook een aantal initiatieven binnen Eurostat. En ook in België is er op federaal niveau veel expertise aanwezig. In het Interfederaal Instituut voor de Statistiek, dat de vier statistische autoriteiten binnen België coördineert, is er een belangrijke expertise aanwezig waaruit we inspiratie kunnen putten.

Vlaanderen beschikt ook over een rijke ervaring en expertise binnen de datasciencewereld. Zowel in de academische wereld als bij een aantal commerciële bedrijven worden er inspanningen geleverd om het datapotentieel beter te ontginnen en om data te genereren die nuttig kunnen zijn voor de productie van openbare statistieken. We willen met kwaliteitsvolle partnerships een cultuur van cocreatie bevorderen, binnen de grenzen van wat mogelijk is binnen de openbare statistiek (bijvoorbeeld op het vlak van privacywetgeving).

4.4.3 Externe review en audit

Een sterkere externe focus betekent dat we moeten durven openstaan voor verbetering, en innovatie moeten omhelzen. Zaken blijven doen omdat ze bogen op een jarenlange traditie is op zich geen goede leidraad voor een kwaliteitsvolle openbare statistiek, en uiteindelijk dus ook niet voor het opbouwen van vertrouwen erin. Een innovatieve organisatie moet feedback durven te vragen, en moet openstaan voor externe review en audit.

Opnieuw is het engagement van statistiekgebruikers van groot belang. Gebruikers zijn dikwijls de meest kritische stemmen op het vlak van beschikbaarheid en kwaliteit van openbare statistieken. We moeten die stemmen een plaats durven te geven in ons plannings- en productieproces voor openbare statistiek. Terechte vragen en opmerkingen van gebruikers kunnen leiden tot verbeteringen in onze statistieken die voor iedereen van belang zijn.

Een meer formeel voorbeeld van een review is de vijfjaarlijkse cyclus van Eurostat Peer Reviews, die wordt uitgevoerd door een panel van experts, aangesteld door Eurostat. Die reviews vormen een periodieke controle op de Europese lidstaten om na te gaan in hoeverre de Praktijkcode voor Europese Statistieken wordt nageleefd. In de laatste peer review voor België²² werd de nieuwe geïnterfederaliseerde structuur voor openbare statistiek in België genoteerd, en werd er

aangegeven dat de volgende ronde van de peer review (2020) een audit over de invoering van de praktijkcode binnen de Vlaamse overheid zal inhouden.

5. De visie samengevat

Deze visie is een strategische beschrijving van hoe we binnen de Vlaamse overheid openbare statistiek willen coördineren, produceren en verspreiden. Samengevat beschrijft de visie vier grote principes:

1. Openbare statistiek staat ten dienste van de hele samenleving. Daarom besteden we niet alleen aandacht aan de behoeften van de overheid op het vlak van statistische informatie, maar houden we ook rekening met de behoeften van de brede Vlaamse samenleving. Hoewel we deel uitmaken van de Vlaamse overheid, moet openbare statistiek voor een zo breed mogelijke waaier van gebruikers nuttig en toegankelijk zijn: het is een publiek goed. Het overheidsbeleid kan zeker prioriteiten aangeven, maar het is niet louter de overheid die bepaalt welke statistieken we plannen, produceren en publiceren.
2. We zorgen ervoor dat wat we produceren van een zo hoog mogelijke kwaliteit is en zo veel mogelijk de informatiebehoeften dekt. We gaan proactief na op welke domeinen we meer statistieken moeten produceren om een betere kennis over Vlaanderen op te bouwen. Er bestaan internationale kwaliteitsstandaarden over de productie en verspreiding van openbare statistiek. Momenteel worden die meestal impliciet gevolgd, maar soms ook niet. Onze ambitie is om kwaliteit centraal te stellen in wat we doen. We gaan daarom duidelijker plannen hoe we onze productie en verspreiding zullen aanpakken, en daarover duidelijk en tijdig met de buitenwereld communiceren.
3. Een van de voornaamste onderscheidende kenmerken van openbare statistieken is dat ze geloofwaardig en vertrouwenswaardig zijn, en door heel de samenleving als dusdanig worden erkend. Ze moeten niet alleen van goede kwaliteit zijn, maar ook ontwikkeld, geproduceerd en verspreid worden zonder enige vorm van politieke inmenging. We streven naar maximale transparantie in zowel de ontwikkeling, productie als verspreiding van statistiek, met duidelijke afspraken tussen het politieke en het ambtelijke niveau.
4. In een samenleving waarin steeds meer data worden gegenereerd door ons alledaagse doen en laten is het belangrijk dat we op de hoogte blijven van nieuwe technologieën en ontwikkelingen op het vlak van nieuwe databronnen en statistische methodologieën. Dat betekent dat we innovatief aan de slag gaan met externe experts, organisaties en partnerships om een voortdurend lerend netwerk te zijn dat flexibel kan inspelen op de complexe behoeften van gebruikers.

Die principes geven de krijtlijnen aan waarin we gaan werken. Die krijtlijnen op zich zijn uiteraard niet voldoende om aan te geven hoe we onze decretale opdracht kunnen waarmaken. De visie moet omgezet worden in de praktijk. Hoe we dat gaan doen, staat beschreven in een tweede nota die een aantal concrete doelstellingen vastlegt die binnen de geschetste visie zullen worden uitgewerkt. Net zoals in deze visienota zullen die concrete doelstellingen worden afgetoetst bij en besproken met alle relevante partners binnen en buiten de overheid.

De Vlaamse samenleving heeft recht op kwaliteitsvolle, relevante en onafhankelijke openbare statistieken om goede beslissingen te ondersteunen. Deze visienota stelt voorop wat er moet gebeuren om dat recht te kunnen realiseren. We rekenen op een breed draagvlak voor de principes in deze visienota om in de toekomst betere beslissingen te kunnen nemen voor een sterke democratische samenleving.

Eindnoten

- ¹ decreet Vlaamse Openbare Statistieken
<http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2015-2016/g547-3.pdf>.
- ² Praktijkcode voor Europese statistieken voor de nationale statistische autoriteiten en voor de statistische autoriteiten van de Europese Unie
<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5922313/10425-NL-NL.PDF>
- ³ Recommendation of the OECD Council on Good Statistical Practice
<http://www.oecd.org/statistics/good-practice-toolkit/Brochure-Good-Stat-Practices.pdf>
- ⁴ United Nations Fundamental Principles of Official Statistics
<https://unstats.un.org/unsd/dnss/gp/fundprinciples.aspx>.
- ⁵ decreet van 27 april 2007 betreffende het hergebruik van overheidsinformatie -
<https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1016299&datum=&geannoteerd=false&print=false>.
- ⁶ UK Statistics Authority (2016) *National Statistician's Guidance: Management Information and Official Statistics*. London, UK Statistics Authority.
- ⁷ Een gedecentraliseerde openbare statistiekproductie is niet ongewoon. Ook andere landen werken binnen dat model (bijvoorbeeld Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, VSA). Andere landen hebben een meer gecentraliseerd model (bijvoorbeeld Nederland, Australië, Canada). Zie <https://www.paris21.org/sites/default/files/2101.pdf> voor een overzicht van verschillende organisatievormen.
- ⁸ Het decreet Vlaamse Openbare Statistieken geeft een volledige lijst van de entiteiten die onder het decreet vallen - <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2015-2016/g547-3.pdf>.
- ⁹ Bumpstead, R, and Alldritt, R. (2011) *Statistics for the People? The role of official statistics in the democratic debate*. Paper voor het 58th World Congress of the International Statistical Institute, Dublin, 21-26th August 2011.
- ¹⁰ Bouckaert, G. (2017) *Overheidsaudit met een toekomst: zeven voorwaarden*. Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement, 03/2017, pp. 5-8.
- ¹¹ Pullinger, J. (2013) *Statistics making an impact. Presidential address to the Royal Statistical Society*, J.R. Statist. Soc. A, part 4, pp. 819-839.
- ¹² Sinclair, J. (1798) *Statistical Account of Scotland*, vol. XX. Edinburgh: Creech. <http://stat-acc-scot.edina.ac.uk/sas/sas.asp?action=public>.
- ¹³ Voor een uitvoerige beschrijving van deze evolutie binnen België, zie Bracke, N. (2008) *Een monument voor het land. Overheidsstatistiek in België, 1795-1870*. Gent, Academia Press, 2008, XI + 467 pp.
- ¹⁴ United Nations Fundamental Principles of Official Statistics
<https://unstats.un.org/unsd/dnss/gp/fundprinciples.aspx>.
- ¹⁵ UK Parliament (2007) *Statistics and Registration Service Act 2007*. London, House of Commons.
- ¹⁶ CBS Nederland
<https://www.cbs.nl/nl-nl/over-ons/organisatie>.
- ¹⁷ Algemene Directie Statistiek (Statistics Belgium)
<http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/organisatie/statbel/>.
- ¹⁸ Davies, W. (2017) *How statistics lost their power, and how we should fear what comes next*. Guardian, 19 January 2017.
- ¹⁹ Praktijkcode voor Europese statistieken voor de nationale statistische autoriteiten en voor de statistische autoriteiten van de Europese Unie
<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5922313/10425-NL-NL.PDF>.

²⁰ Praktijkcode voor Europese statistieken voor de nationale statistische autoriteiten en voor de statistische autoriteiten van de Europese Unie
<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5922313/10425-NL-NL.PDF>.

²¹ Groves, R. (2011) *Three Eras Of Survey Research*, Public Opinion Quarterly, Vol. 75, No. 5, 2011, pp. 861–871.

²² Eurostat (2015) *Peer Review Report on Compliance with the Code of Practice and the Coordination role of the National Statistical Institute: Belgium* <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/4372828/2015-BE-report/c583d440-f29d-4333-8d87-ae04ca18dfc4>.